

Statisztikai közlemény

a „Beszámoló az erdőterületről, az erdőszítésekről és a fakitermelésekről” c.

2019. évi

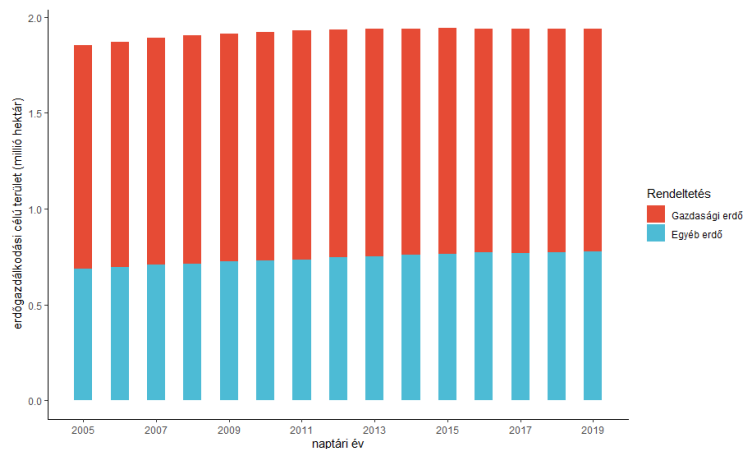
adatátvételről

1. Erdőterület

Az erdőtervezett terület a 2019. évi lezárt statisztikai állapot szerint **2054,3 ezer hektár** (1. ábra), amiből **1938,5 ezer hektár** az erdőrészek összes területe (2. ábra). Az erdőterület **56 %-a állami tulajdonban** van. Az erdők jelentős része (40%) nem gazdasági rendeltetésű. A szabad rendelkezésű erdők területe 13,1 ezer hektár, amellyel együtt a nyilvántartott teljes erdőterület **2067,3 ezer hektár**.

1. ábra Erdőgazdálkodási célú területek változása tulajdonforma szerinti megbontásban

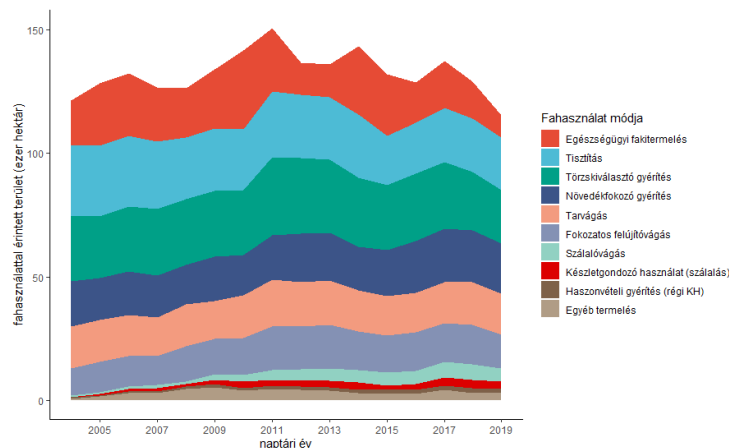
2. ábra Gazdasági és egyéb elsődleges rendeltetésű erdőrészek területe

2. Fahasználati módok

2.1. Fahasználatok területi adatai

A fahasználati módok megnevezései a jogszabályi változások következtében kisebb-nagyobb mértékben módosultak. A 2017. évtől a szálalás helyébe a készletgondozó használat, a készletgondozó használat helyébe pedig a haszonvételi gyérítés lépett.

2019-ben mindösszesen **115,2 ezer hektár** (az erdőrészek területének 6 %-a) volt a fakitermeléssel (3. ábra), ebből 35,4 ezer hektár erdőfelújítási lehetőséghez kötődő véghasználattal (tarvágás, felújítóvágás, szálalóvágás), 63,0 ezer pedig előhasználattal (tisztítások, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítések) érintett terület. Törzskiválasztó gyérítést 21,8 ezer hektáron végeztek, a tarvágás területe 16,4 ezer ha, a fokozatos felújítóvágásé 13,6 ezer hektár volt. A fahasználattal érintett összes terület 2011. óta csökkenő tendenciájú.

3. ábra Fakitermeléssel érintett területek változása fahasználati módonként

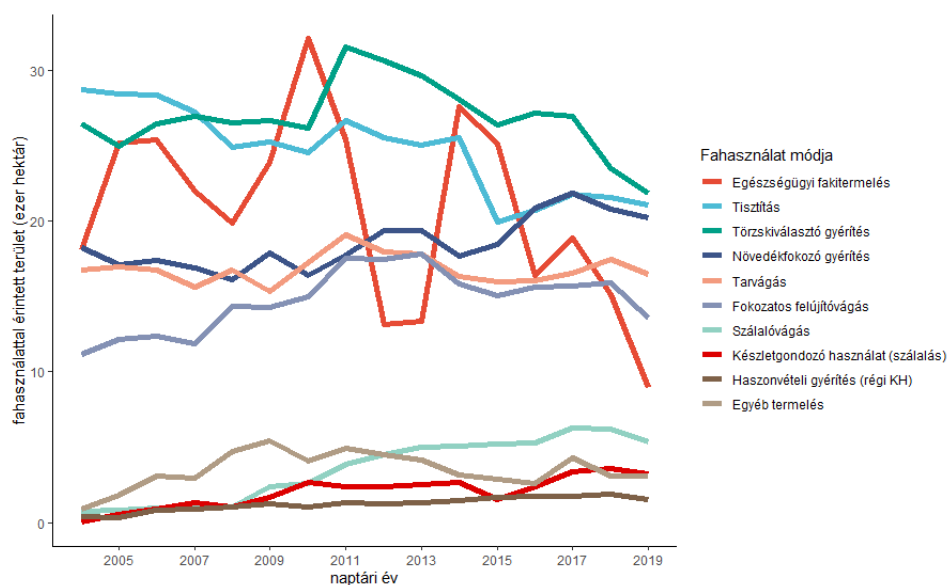
A fahasználati módok területében esetenként trendszerű folyamatok észlelhetők (4. ábra):

- a szálalóvágás, készletgondozó használat és a haszonvételi gyérítés által érintett terület 2009 óta enyhén emelkedik;
- a tisztítások területe 2005 óta, a törzskiválasztó gyérítések területe pedig 2011 óta csökken;
- a növedékfokozó gyérítések területe viszont 2008 óta emelkedik.

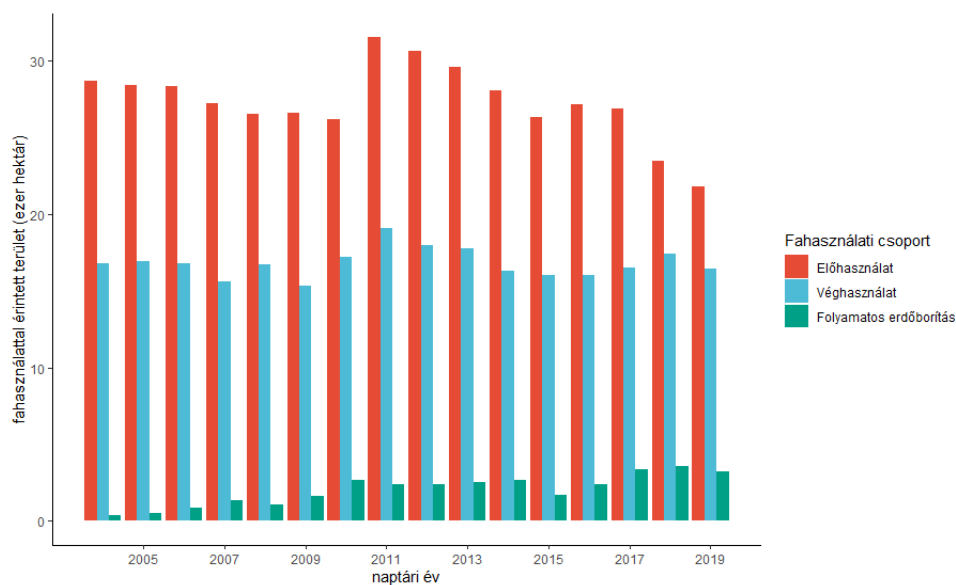
A legnagyobb mérvű ingadozás - elsősorban az évenként eltérő intenzitású abiotikus károk következtében - az egészségügyi fakitermelésben figyelhető meg.

A véghasználatok összes területe közel állandónak mondható, míg az előhasználatok területe a 2011. évi csúcsot követően fokozatosan csökken (5. ábra). A folyamatos erdőborítást biztosító készletgondozó használat és haszonvételi gyérítés együttes területe enyhén emelkedik. A tarvágások meghatározó területe az idegenhonos fafajokból álló kultúrerdők és

faültetvények jelentős területi arányából adódik. Ahol a mageredetű természetes felújítás lehetőségei adóttak, ott azt kell alkalmazni.

4. ábra Fakitermeléssel érintett területek változása fahasználati módokként 1.

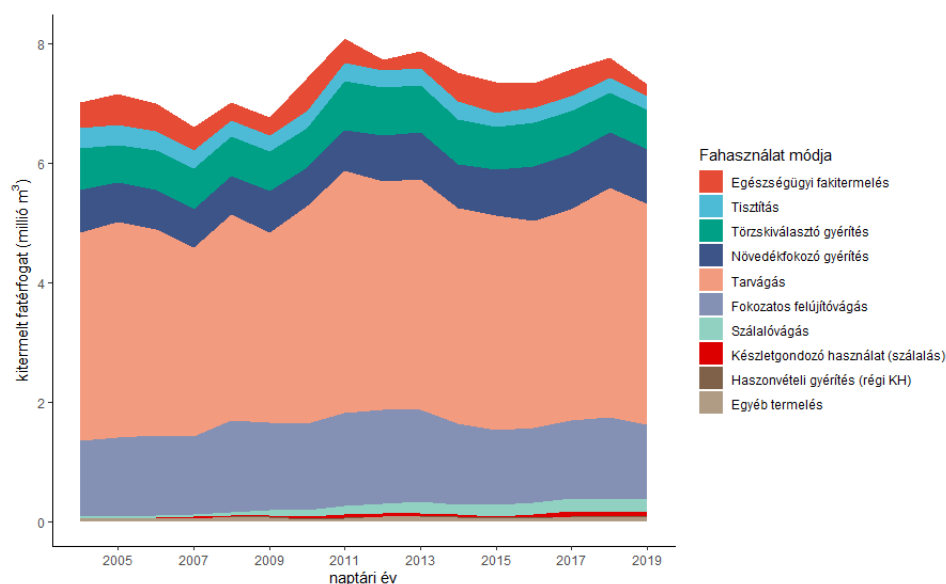

5. ábra Fakitermeléssel érintett területek fahasználati csoportonként 2.

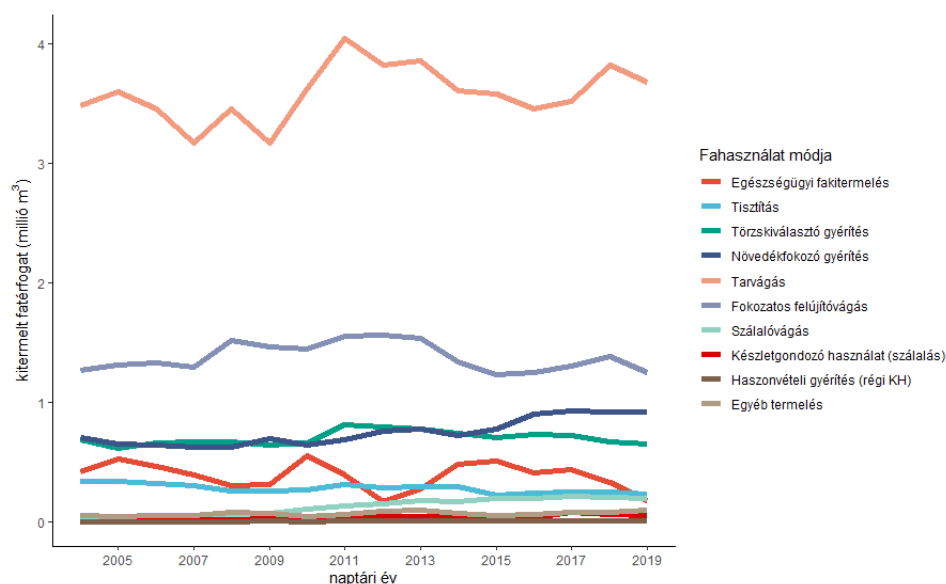
2.2. Fahasználatok bruttó fatérfogat adatai

2019-ben mindösszesen **7,3 millió bruttó m³** faanyag került ki az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőkből (6. ábra, 7. ábra). A kitermelt fatérfogat az utóbbi évek emelkedése után ismét csökkent, a tavalyi évhez képest mintegy 0,5 millió m³-rel. A tisztítással és – 2011 óta – a törzskiválasztó gyérítéssel kikerült fatérfogat fokozatosan

csökken, a növedékfokozó gyérítéssel kitermelt mennyiség pedig lassan emelkedik. Az előhasználati fatérfogat összességében növekedő tendenciájú (8. ábra).

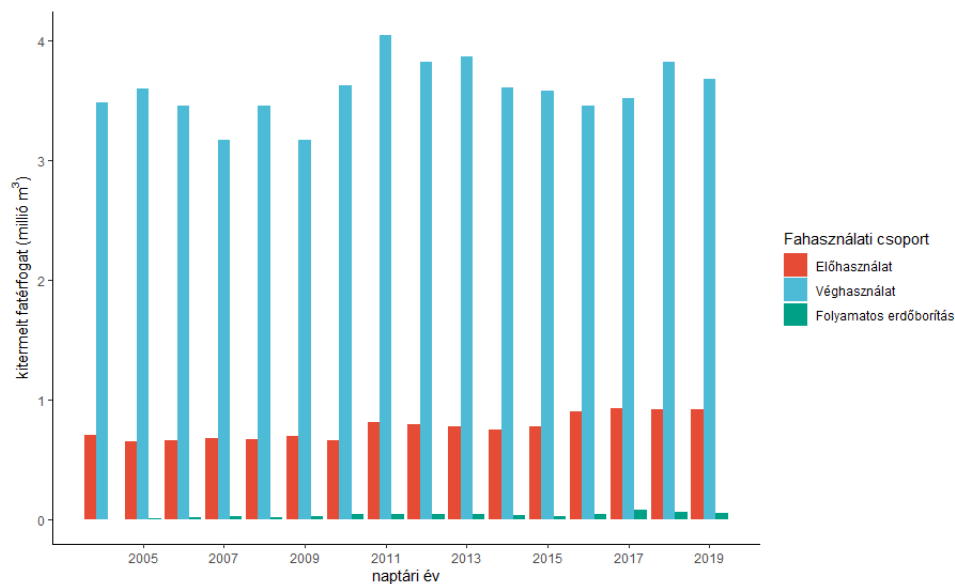
6. ábra Kitermelt fatérfogat fahasználati módonként 1.

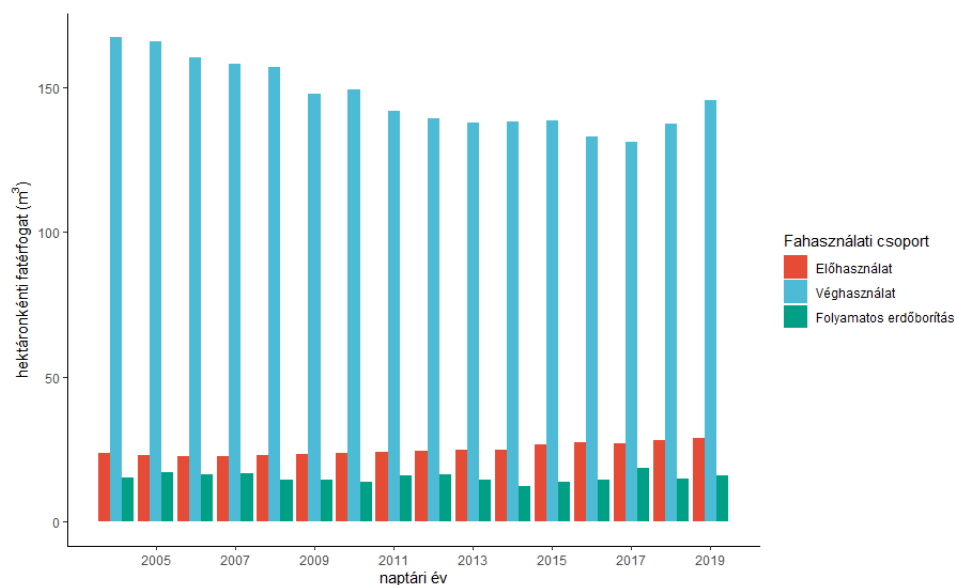
7. ábra Kitermelt fatérfogat fahasználati módonként 2.

A fahasználattal érintett területre vetített fatérfogat a véghasználatoknál a korábbi évekre jellemző fokozatos csökkenést követően kismértékben nőtt, előhasználatoknál, ill. a folyamatos erdőborítást biztosító módszereknél alig változott (9. ábra). A véghasználatokon belül a fokozatos felújítógátásnál szembevető a csökkenő tendencia 2004 és 2016 között (10.

ábra). A redukált területre¹ számolt m³/ha értékekben ugyanakkor nem észlelhető számottevő változás (11. ábra). A tarvágás redukált terület szerinti kisebb hektáronkénti fatérfogat adatai a rövid vágásfordulójú, idegenhonos fafajokból álló kultúrerdők és faültetvények kisebb fatermését mutatja.

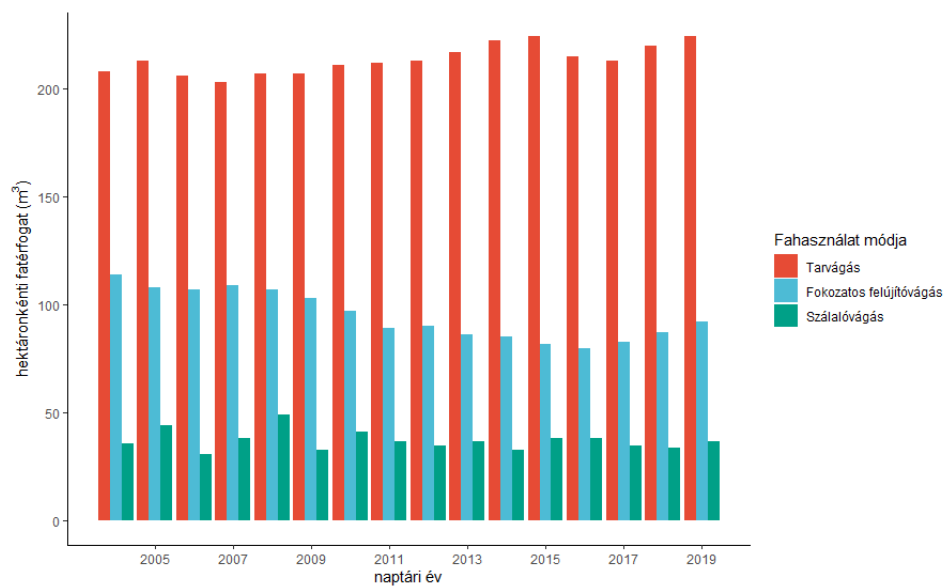

8. ábra Kitermelt fatérfogat fahasználati csoportonként

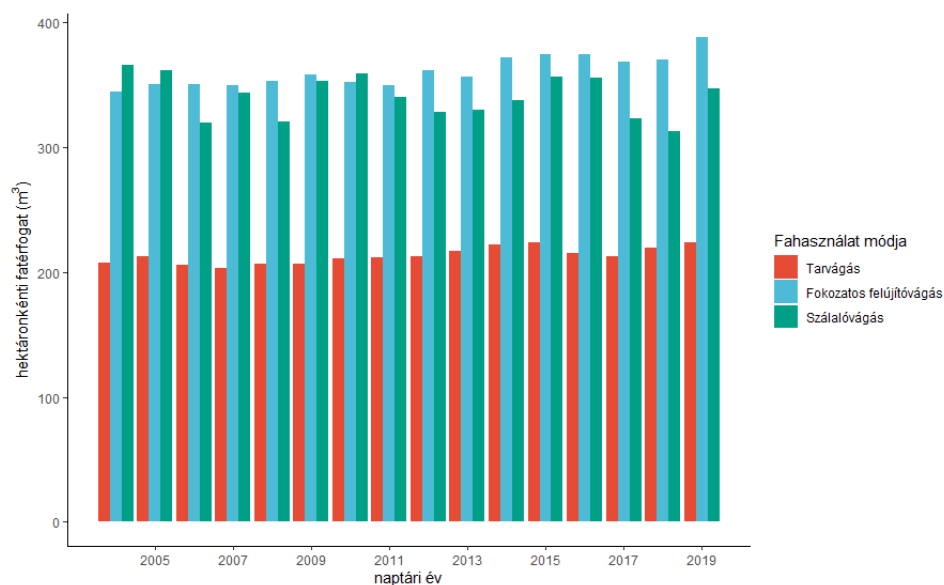

9. ábra Érintett terület alapján számolt hektáronként kitermelt fatérfogat fahasználati csoportonként

¹ Redukált területtel akkor számolunk, ha a fahasználattal érintett területen nem minden fát termelnek ki. A redukált terület a fahasználattal érintett területnél kisebb, abból származtatható. Kiszámítása egyrészt a kitermelt fatérfogat arányán, másrészt az esetleges záródáshiányon alapszik.

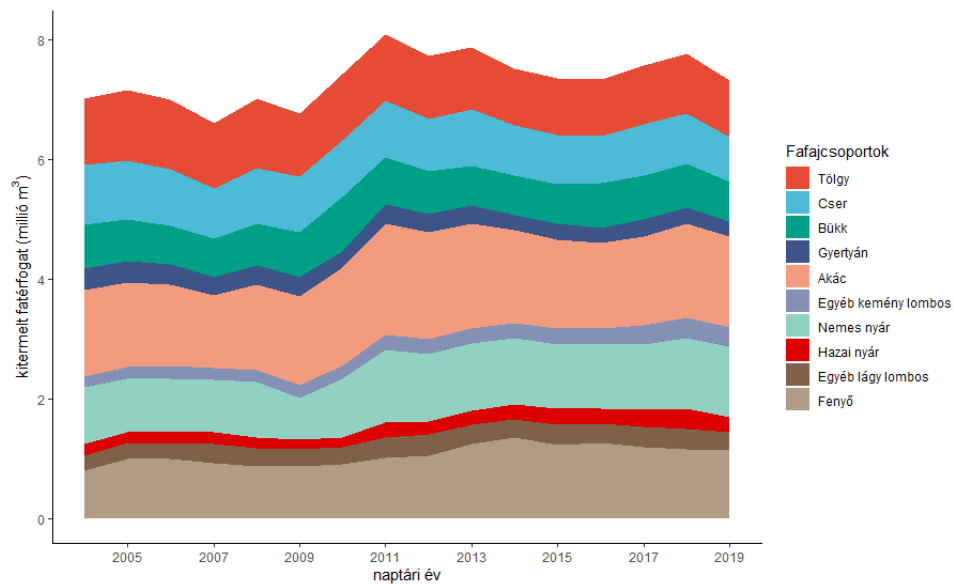
10. ábra Érintett terület alapján számolt hektáronként kitermelt fatérfogat véghasználatok esetében

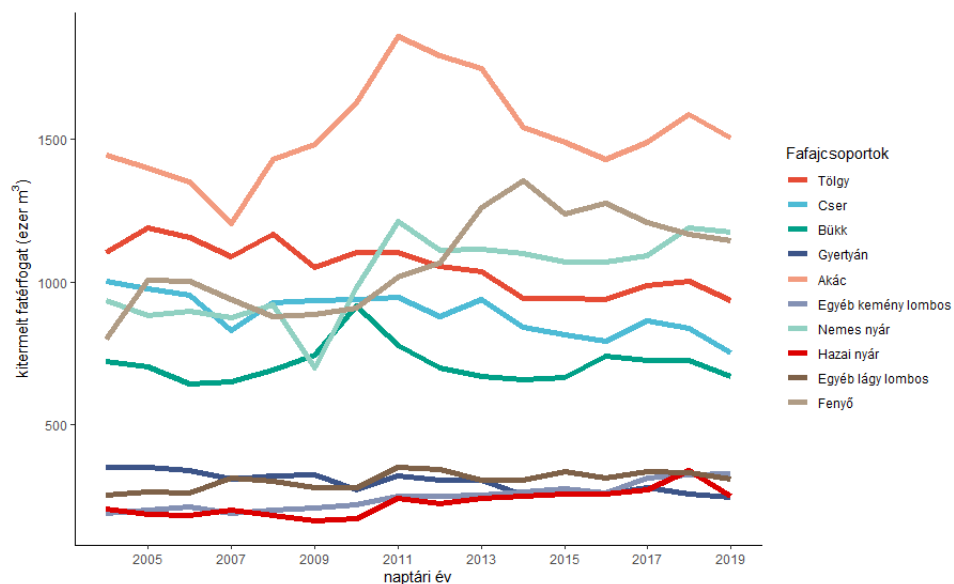
11. ábra Redukált terület alapján számolt hektáronként kitermelt fatérfogat véghasználatok esetében

2.3. Fahasználatok fajösszetétele

A kitermelt fatérfogat fajösszetételét a piaci viszonyok mellett erősen befolyásolja a vágásérett állományok fajösszetétele, ill. egy-egy nagyobb káresemény is. 2019-ben – a megelőző időszakhoz hasonlóan – a faanyagtermelő erdőkből, akácból termeltek a legtöbbet, mintegy 1,5 millió m³-t. 1 millió m³ fölötti volt a fenyők és a nemes nyárok kitermelt fatérfogata, valamint a tölgyek magas területarányának megfelelően közel 1 millió m³ tölgyet vágta ki (12. és 13. ábra).

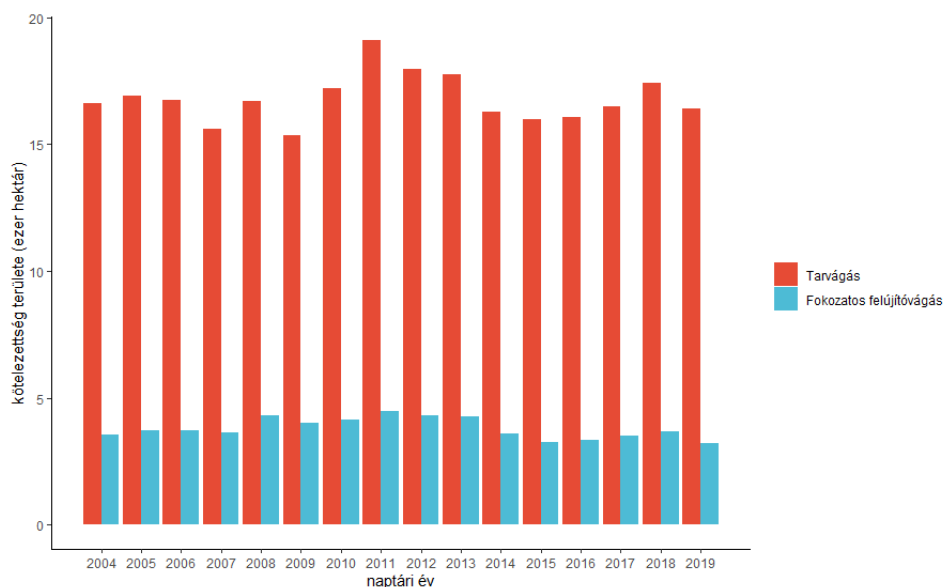
12. ábra Fafajcsoportonként kitermelt fatérfogat 1.

13. ábra Fafajcsoportonként kitermelt fatérfogat 2.

2.4. Erdőfelújítási kötelezettség alá vont területek

A 2019. év során tarvágást követően 16,4 ezer hektárnyi, fokozatos felújítógátást követően 3,2 ezer hektárnyi terület került felújítási kötelezettség alá (14. ábra). A kötelezettség alá vont területekben trendszerű változás nem figyelhető meg.

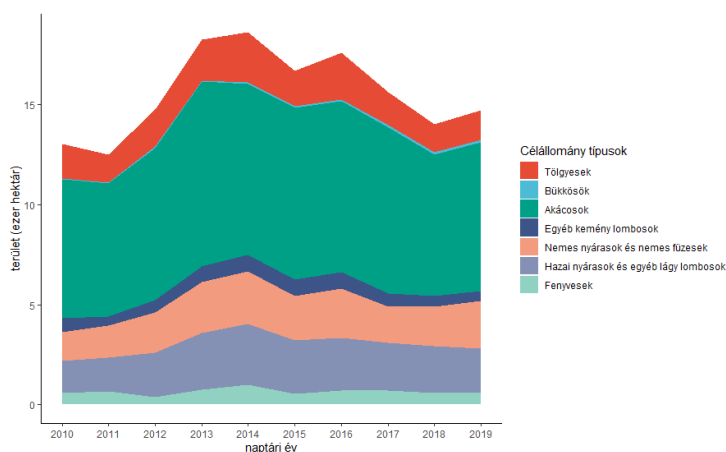
14. ábra Kötelezettség alá került terület

3. Erdőfelújítás

3.1. Az erdőfelújítás megkezdése

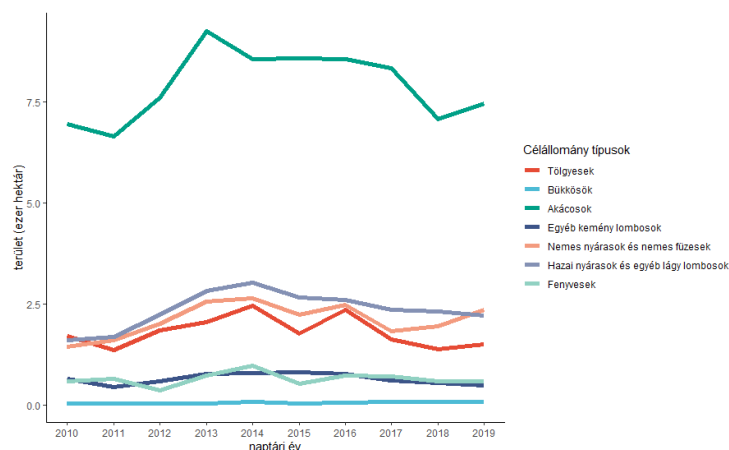
A sikeres első erdősítés ill. a 2017-es törvénymódosítást követően az erdőfelújítás megkezdése a felújítás kezdetének tekinthető. A vonatkozó feltételeket (csemete darabszámok) jogszabály határozza meg. A statisztika csak tarvágást követő erdőfelújítás esetén értelmezett.

2019-ben **14 918 hektáron** kezdték meg az erdőfelújítást, melynek megközelítőleg a felén (7 455 hektár) akácos célállomány típus² találunk (15. ábra, 16. ábra). A megkezdett felújítások összes területe tavalyhoz képest kismértékben nőtt.

15. ábra Sikeres első erdősítési ill. erdőfelújítás megkezdési területek célállomány típusonként 1.

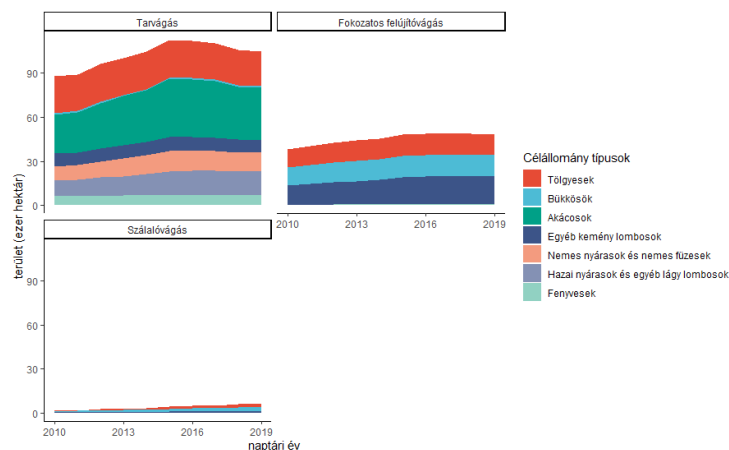
² Ahogy a neve is mutatja, a célállomány típus azt a faállomány típust jelenti, amely a felújítás eredményeképpen létrejön. Fafajcsere esetén ez különbözhet a kiindulási anyaállomány típusától.

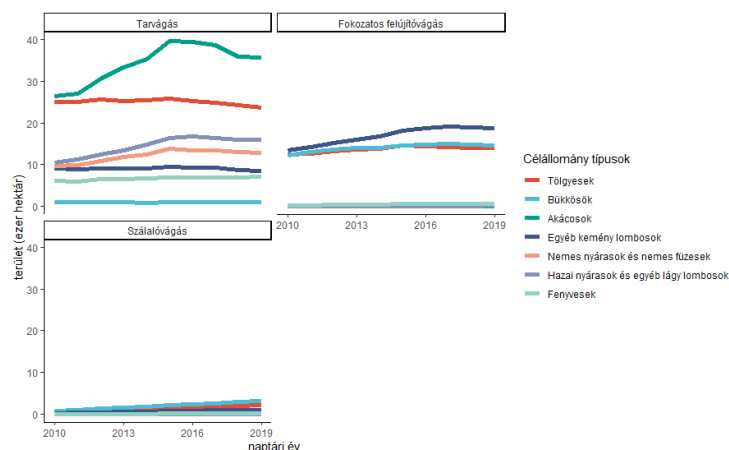
16. ábra Sikeres első erdősítési ill. erdőfelújítás megkezdési területek célállomány típusonként 2.

3.2. Kötelezettség alá vont területek

Jogszabály előírja, hogy a véghasználatot követően az erdőt fel kell újítani. A felújítás befejezetté nyilvánításáig a területet erdőfelújítási kötelezettség terheli, más szóval kötelezettség alá vont. Az adatok értelmezéséhez figyelembe kell venni, hogy az erdőfelújítások befejezésére előírt határidők a 2009. évi erdőtörvény hatályba lépésével nőttek, és ez önmagában is növelheti a kötelezettség alá vont terület statisztikákat. Emellett az adatellenőrzési mechanizmusok 2015. évi módosulása is befolyásolhatja az időbeni változást (ld. a 3.3. fejezetben írottakat). 2019-ben, a tavalyi évben tapasztalhoz hasonló méretű, **161 ezer hektár** volt a kötelezettség alá vont összes erdőterület (17. ábra, 18. ábra).

17. ábra Kötelezettség alá vont területek célállomány típusonként 1.

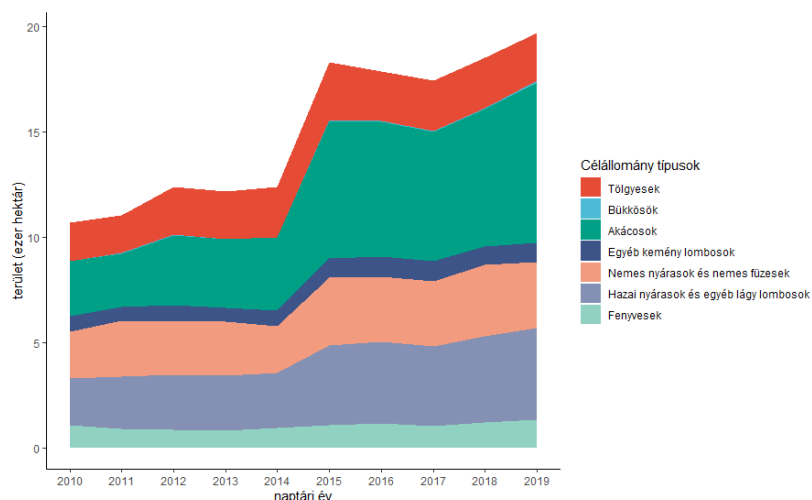

18. ábra Kötelezettség alá vont területek célállomány típusonként 2.

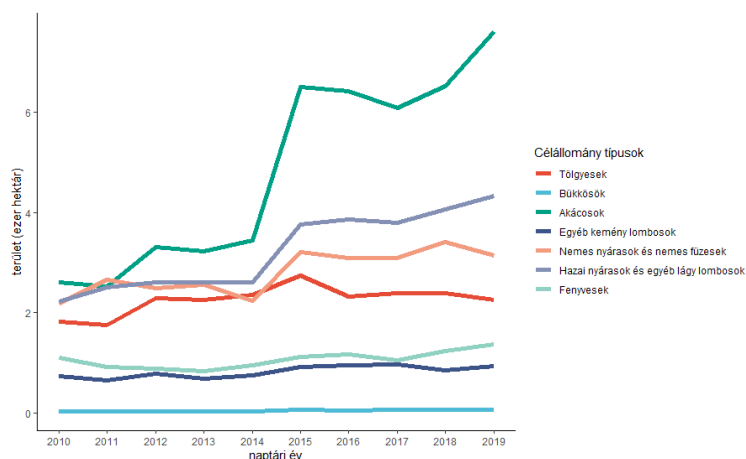
3.3. Üres területek

Azokat a területeket tekintjük üresnek, ahol a véghasználatot már elvégezték, de a felújítást még nem kezdték meg. Ez elsősorban tarvágáshoz köthetően fordulhat elő, hiszen fokozatos felújítógátás, ill. szálatógátás esetében a véghasználat időpontjában már jelen van az újulat. 2019-ben közel **21 ezer hektárnyi** ilyen terület volt (19. és 20. ábra).

Megjegyzendő, hogy az adatellenőrzési mechanizmusok szigorodtak 2015-ben, ami miatt az üres területek kimutatása jóval megbízhatóbbá vált. A grafikonokon 2014 és 2015 között megfigyelhető változás jórészt ennek tudható be.

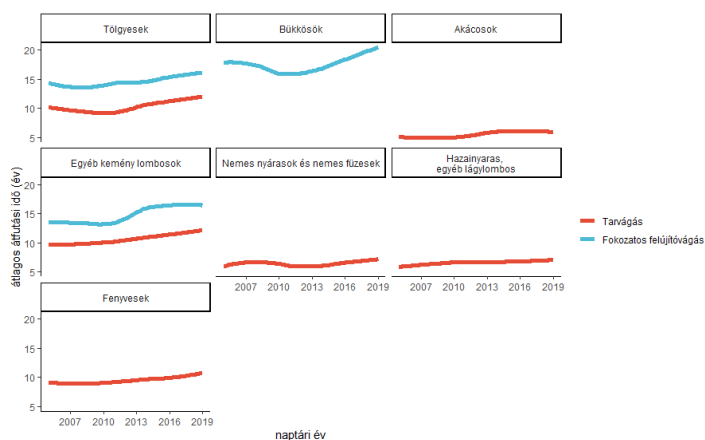
19. ábra Üres területek célállomány típusonként 1.

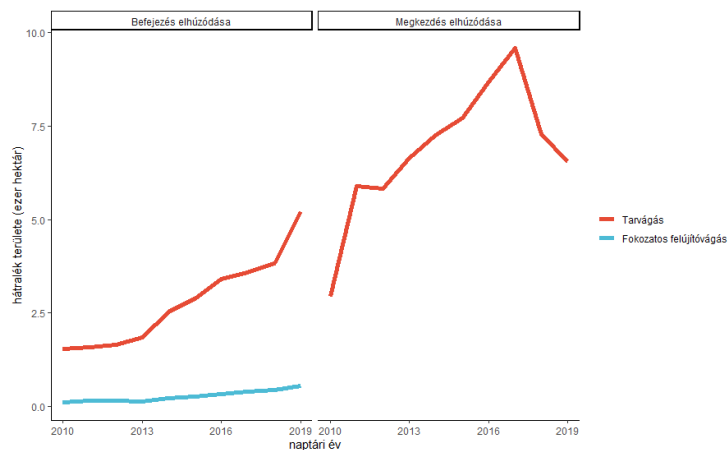
20. ábra Üres területek célállomány típusonként 2.

3.4. Átfutási idők

A felújítás megkezdésétől a befejezéséig tartó időszakot átfutási időnek nevezzük. A legrövidebb átfutási idők 5 év körüliek, melyek a gyorsan növekvő célállomány típusokra jellemzőek (21. ábra). A bükkösök fokozatos felújítógázásos felújítása megközelítőleg 20 évet igényel. Több célállomány típusnál az átfutási idő fokozatos növekedése figyelhető meg az utóbbi években. A természetközeli erdőkben a fokozatos felújítógázás időbeli elhúzása egyre jobban elvárt, ez is jelentősen befolyásolja az átfutási időket.

21. ábra Átfutási idők célállomány típusonként

22. ábra Erdősítési hátralék

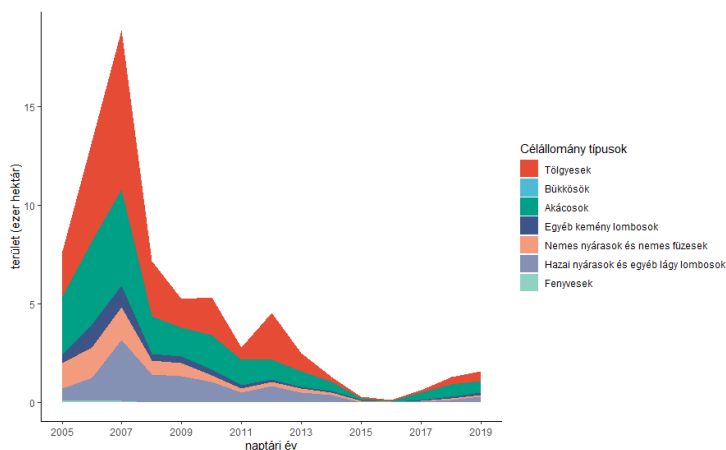
3.5. Hátralék

A hátraléknak két típusát különböztetjük meg aszerint, hogy a felújítás határidőre történő megkezdése (korábban sikeres első erdősítés), vagy befejezése nem valósul meg. Fokozatos felújítóvágás és szálalóvágás esetében a 2009. évi erdőtörvény hatályba lépése óta a sikeres első erdősítés fogalma nem értelmezett, ennek megfelelően csak a befejezési hátralék mérvadó.

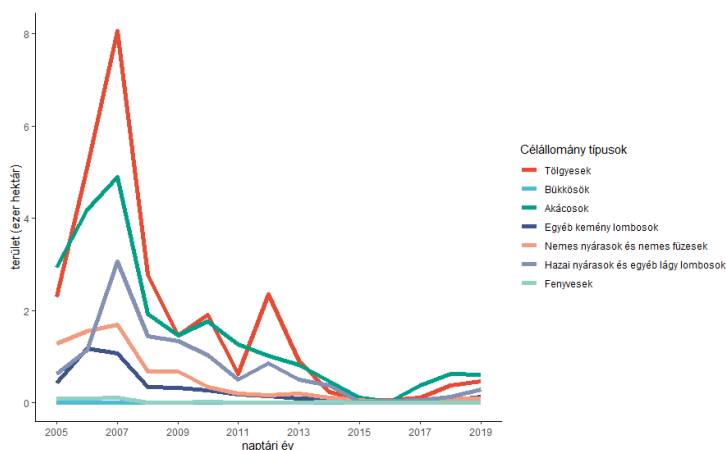
A felújítások befejezési hátraléka 2009 óta emelkedő tendenciájú, tarvágások esetében 2019-ben elérte az 5,2 ezer hektárt (22. ábra). A megkezdési hátralék a tavalyi évhez képest jelentősen csökkent, de így is meghaladja a 6,5 ezer hektárt.

4. Erdőtelepítés

Az erdőtelepítési aktivitás a 2007-es csúcsot (majdnem 19 ezer hektár) követően erősen csökkent. A 2016-os mélypont után (157 hektár) enyhe emelkedés figyelhető meg, 2019-ben **1587 hektáron** található újonnan telepített erdő, főként akácos ill. tölgyes (23. ábra, 24. ábra).

23. ábra Erdőtelepítés első kiviteli területek célállomány típusonként 1.

24. ábra Erdőtelepítés első kiviteli területek célállomány típusonként 2.